

odbori, potem je pa odlaganje utemeljeval z velikonočnimi prazniki, ki so se po pravem za katoličane začeli z 10. in bi se morali tudi za pravoslavne nehati z 20. t. m. Ker se prazniki pri nas vzamejo vedno bolj na veliko in na dolgo, je tudi sestanek skupščine določil šele z 28. t. m. Do tega časa bi pa po vseh načelih in predpisih parlamentarnega reda vendar morala nastati prava delovna vlada.

Pribeževci samostojni demokrati so sprva napovedovali in gotovo tudi sami verjeli, da bo Pašič volilno PP vlado enostavno spremenil v delovno ali poslovno ter da bo njim od levega števila nezasedenih vladnih mest še katero odpadlo k onim, ki jih imajo doslej. To se pa ni izpolnilo in samostojni demokrati so v vedno večjem strahu in skrbah za svoj obstanek na vladi. Najprej so se tolažili, da bo Pašič pred svojim odhodom na dopust predložil ukaz poslovne PP vlade, potem, da se bo spotoma v Sarajevu sestal s kraljem in predložil ta ukaz, sedaj, ko se ni zgodilo ne eno, ne drugo, je pa samostojna demokratska skrb in zadržka na višku.

Najrazličnejša znamenja kažejo, da bodo radikali prej ko prej kako drugo skupino pritegnili v vladno zvezo ali pa bodo mogoče prej sami vladali, kot pa v dosednji zvezi s Pribeževci skupino. Mnogo se misli, da se bo že po znanem govoru Pavla Radiča položaj naglo spremenil in da bomo kmalu dobili RR (radikalno-Radičevo) vlado. Če bi radikali pri vseh svojih korakih mislili prej na državo in njene potrebe, kot pa na svojo stranko, bi se bilo to mogoče že zgodilo. Radikali so pa v prvi vrsti strankarski politiki in zato hočejo iz preobrata Radičeve stranke pobrati najprej koristi za svojo stranko. Pašič ima dva železa v ognju: Pribeževca in Radiča. S Pribeževcem pritiska na Radiča, z Radičem na Pribeževca. Iz radičevcev hoče izsiliti kar se le da ter predvsem to stranko odtrgati od opozicijskega bloka. Pribeževcem demokratom pa grozi, da jih bo poglajal in stopil v zvezo z radičevci, če ne bili premalo pokorni in previsoki v svojih zahtevah. Pašič računa, da so dali radičevci iz rok vsa svoja dosedanja agitacijska sredstva in da ne bodo mogli nikdar v nastopiti kot predstavniki velike večine Hrvatov. Radikali že sedaj računajo z razkolom v hrvatskih vrstah in za to odlašajo z vsako odločitvijo.

Stranki, kakor je Radičeva, ki je bila poprej skrajno na levi in je potem naenkrat preskočila zelo na desno, ki je poprej mesto načel in programa imela visokodoneč besede ter sedaj nima s čim stopiti pred ljudstvo, je radikalom prav lahko nastavit vse zanjke svoje turške politike. Pašiču ni dano po načelih in navedah njegove politike, da ne bi slabosti in napak svojih nasprotnikov izkoristil do skrajnosti. On odlaga in čaka in ko z radičevci vodi razgovore, še vedno pusti, da samostojni demokrati po Hrvatskem izvajajo najhujše nasilje. Če bi stali Pašiču nasproti sami nasprotniki tako načelno in programatično trdni in čisti kot je naša Slovenska ljudska stranka, potem bi moral tudi Pašič opustiti svoje stare spletke ter svojo staro navado odlaganja in državi bi bila prihranjena ogromna škoda od vodnih kriz in političnih zastojev.

Tisoči zahvaljujejo svoje ozdravljenje blagodejnemu vplivu Radenske vode!

V.

Nekaj dni pozneje so časopisi prinesli novico, da je cesar v Parizu in da bosta kronana rimski kralj in cesarica Marija Lujza, župan, adjunkt in mestni svetovanci so govorili samo še o pravicah prestola, v dvorani mestne hiše pa je nekdo še posebej predaval o tem. Profesor Birž starejši je napisal to razpravo, baron Parmentij pa jo je prečital. A poslušalcev se to ni dosti prišlo, ker se je vsak bal, da bo moral k naboru. Vsakemu je bilo jasno, da bo cesar potreboval mnogo vojakov, in prav to je vznemirjalo slehernega — vsaj jaz sem vidno hujskal. Zaman je prigovarjal gospod Gulden: »Nič se ne boj, Jože, saj ne moreš marširati. Pomisli vendar, dragec, šepci kot ti bi takoj prvi dan na maršu obležal na cesti!« A vse to ni nič pomagalo, bil sem zelo v skrbah.

Na tiste, ki so ostali na Ruskem, ni mislil že nihče več, razen njih rodbine.

Kadar sva sama sedela pri dehu, mi je rekel včasih gospod Gulden:

»Ako bi tisti, ki so naši gospodarji, in ki trdijo, da jih je Bog poslal na svet, da nas osrečijo, v začetku vojske mogli videti uboge starčke in nesrečne matere, katerim takorekto srce in drob trgejo iz telesa, da zadoste svojem ponosu; ako bi videli njih solze in slišali njih tožbe takrat, ko se jim pove: »Vaš otrok je mrtev — nikdar več ga ne vidite! — Konjska kopita so ga poteptala, ali krogla ga je razkosala, ali pa je v bolnici, daleč proč od vas, potem ko so mu odrezali ud, umrl za mrzlico, brez tolažbe, ključ vas kot takrat, ko je bil še majhen!« — ako bi si mogli predstavljati solze tistih mater — jaz mislim, da bi noben ne bil tak divjak in da bi nadaljeval vojno. A oni ne preudarijo tega, mislijo, da drugi svojih otrok ne ljubijo prav tako, kot oni — za živali smatrajo ljudi! A motijo se: vsa njih silna ženijnost, vsi njih veliki načrti niso nič, kajti samo za eno stvar naj gre v boj narod, moški, ženske, otroci — takrat, kadar se kdo dotakne naše svobode, kakor leta 92. Potem skupaj umremo, ali pa skupaj zmagamo. Kdor zaostane, je strahopetnež, ki bi rad, da bi se drugi borili zanj. Kajti zmagata se ne pribori za enega, ampak za vse — sin in oče branita svojo rodbino. Ako padeta, je to nesreča, a umrla sta za svoje sveto pravo. Jože, to je

Perilo je drag zaklad, zato štedite z denarjem in uporabljajte samo Zlatorog milo!

Strokovnjaki, ki ne razumejo svoje stroke.

Na žalost moramo pri nas baš v kmetijskem stanu kot najvažnejšem stanu v državi konstatirati, da se splošnemu napredku delajo nalašč ovire in modernemu produktivnemu človeku mečejo polena pred noge. Te ovire tvorijo ljudje, ki jim je napredno kmetijstvo neznan stvar in kateri vsled svoje sebičnosti hočejo živeti na račun tujega dela udobno, brezskrbno življenje. Imenujemo jih nestrokovnjake v kmetijstvu ali kmetijske zajedalce.

Zemlja v naši državi je bogata vsled ugodnega podnebja in plodovitosti obdelovalne plasti, toda siromašna na gospodarski opremi in kmetijsko-strokovnem osebju. Imamo celo kraje, kjer se orje še z lesenim plugom, kakor pred 1000 leti in obsežna, rodovitna veleposestva, na čelu katerih stoji nestrokovne sirote, bodisi kakšen bivši pisarniški pometaj, penzioniran sodnijski sluga ali kak doslužen oficir, n. pr. na veleposestvu Križanskega reda pri Veliki Nedelji, na veleposestvu Attems v Slov. Bistrici, na veleposestvu graščine Ormož itd.

Pomislimo, ali more takšen človek ustrezati svojemu namenu, to je, poučiti kmetijskega delavca o načinu obdelovanja zemlje, o pomenu gnojenja in važnosti umetnih gnojil, o mogočnosti zvišanja rodovitnosti zemlje itd. Da vodi uslužbenec posle, ki jih docela ne razume, je znak neurejenosti gospodarskih razmer v državi.

Poglejmo kako je v tem oziru v naprednih državah, n. pr. v Čehoslovaški republiki, kjer je neverjetno veliko število kmetovalcev s srednje- in visokošolsko izobrazbo in kjer le-ti izobraženci vozijo gnoj na njive in snajžijo živinske staje. Tam pač gotovo ni mesta za penzionirane državne uslužbence iz vojaštva in policije, ki bi nesposobni za izvrševanje državne službe lenobo pasli v kmetijskih obratih.

Proč torej s paraziti kmetijskih gospodarstev iz kmetijske službe, iztrebimo zajedalce kmetijskega stanu, ako hočemo dati našemu kmetijstvu pravo podlago in dvigniti produkcijo do najvišje stopnje v svrhu aktiviranja naše plačilne bilance.

Kmetijsko gospodarstvo kot najvažnejši študij mora biti na višini vsakokratne znanosti, kar dosežemo brezdvomno najbolje na ta način, če uredimo službene razmere uslužbencev v kmetijskih obratih z modernim zakonom ter odstranimo škodljivce kmetijstva v člo-

edina pravična vojna, kateri nikdo ne sme oporekati; vse druge so sramotne, in slava, katero pridoba, ni slava človeka, marveč divje zverine!

Tako je govoril dobričina gospod Gulden in jaz sem mislil prav tako kot on.

Kar naenkrat, dne 8. januarja, pa so pri županstvu nalepili velik lepak, iz katerega je bilo razvidno, da hoče cesar, opirajo se na senatni sklep, nabrati najprej 150.000 novincev letnika 1813, potem sto oddelkov prvega domobranskega polka leta 1812, ki so že mislili, da so se izmuznili, dalje 100.000 novincev izmed letnikov 1809 do 1812 in tako dalje, tako da bi bile zamašene vse vrzeli in bi mi imeli še večjo vojsko, nego pred rusko vojno.

Ko nam je oče Fuz, steklar, nekega jutra povedal vsebino tistega razglaša, sem skoro omedlel, kajti mislil sem si: »Zdaj pobero vse: rodbinske očete nazaj do leta 1809. Izgubljen sem!«

Gospod Gulden mi je vrl v usta požirek vode. Roke so mi vsele ob životu in bled sem bil, kot mrtvec.

Sicer pa nisem bil edini, na katerega je razglas napravil tak vtis. Tisto leto mnogo mladeničev ni hotelo k vojakom: nekateri so si razbili zobe, da bi ne mogli odgrizavati patron, drugi so si s samokresom odstrelili palec, da bi ne mogli rabiti puške, še drugi pa so pobegnili v gozdove. Te ljudi so imenovali »refrakterje« in zmanjkovalo je orožnikov, da bi jih zasledovali.

O tem času so se ojunatile tudi matere, ki so vzpodbujale sinove, naj ne bodo pokorni orožnikom. Na vse mogoče načine so jim pomagale in se rogale cesarju. In duhovniki vseh ver so jih podpirali pri tem. Mera je bila polna!

Se tisti dan, ko so nabili razglaša, sem šel v Vier-Winden, zdaj pa ne poln veselja, marveč kot najnesrečnejši izmed nesrečnikov, kateri obenem izgubi ljubezen in življenje. Komaj sem stal na nogah, in ko sem prišel tja, še ne odločen, kako bi jima povedal našo nesrečo, sem opazil vstopajo, da že vse vesta kajti Katarina je bila vsa objokana in teta Marjeta je bila vsa blede od razburjenosti. Molče smo se objeli, in prva beseda, katero mi je rekla teta Marjeta, je bila:

»Ti ne pojdeš! — Kaj nam mar njegovo vojskovanje? Celo župnik pravi, da je to vendarle prehudo — treba bo

veliki podobli. Le izkušeni kmetijski strokovnjaki morejo pravilno reševati kmetijska in socialna vprašanja ter na ta način prispevati k splošnemu napredku.

Kmetijska veda pa ne sme zgubiti vezi s prakso, radi katere je nastala. Iz prakse preko znanosti za prakso — je geslo modernega kmetijstva.

Vekoslav Stampar, ekonom.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU OB DRAVI.

(O davku na zaslužek ročnega delavca! Pozor viničarji, manjši posestniki — delavci, hlapci, dekle in obrtniki!)

Vesti, da se je uvedel vsled delovanja slovenskih samostojnih demokratov davek na zaslužek vsakega ročnega delavca, so tukaj vplivale izredno razburljivo. Pa je tudi res velika krivica, obdačiti najrevnejše izmed najrevnejših. Viničarji in drugi manjši posestniki zaslužijo komaj, da po beraško živijo, — sedaj pa naj ti viničarji-berači še plačujejo davek na zaslužek svojega težkega ročnega dela? To je vendar škandal!

Po vsem tem je v bodoče upati, da bodo vsi viničarji sedaj naenkrat razumeli, da se najraje močje, ki znajo pravilno, in to brez vsake koristi zastopati ubogega človeka, le v vrstah, ki so krščanskega političnega prepričanja, koji so in bodo zmiraj razumeli čuvati težnje in koristi vsacega sloja — in to so le pristaši naše Slovenske ljudske stranke.

Kaj tacega ne razumejo srbski radikali, ne samostojneži in ne samostojni demokratje. O republikancih govoriti, je brezpotrebno — ker niso storili nikjer nič gospodarsko koristnega. Socialisti pa so itak vso svoje prepričanje prodali raznim velekapitalistom in bankirjem čifutskega kova.

Pri Sv. Bolfenku pri Središču in povsod drugod je upati, da se v bodoče ne bodo našli več ljudje, ki prodajo svoj glas, to je svojo krogljico g. Robiču iz Središča ali pa viničarji mlinarju in peku g. Jakobu Zdravcu. Oba imenovana bogataša — samostojna demokrata sta delno tudi kriva, da bo plačeval siromak davek na zaslužek svojega ročnega dela; oboja sta agitirala za samostojnega demokrata Žerjavovca dr. Pivka, ki je glasoval s veseljem za ta davek. Upati je, da v bodoče ljudje, kot Pivko ne bodo imeli uspeha!

skleniti mir. Ti ostaneš tu! — Ne jokaj, Katarina, saj ti pravim, da ostane tu.«

Cisto zelena je bila od jeze in je med govorjenjem prestavljala lonce po ognjišču.

»Ta večna morija mi že dolgo preseda«, je nadaljevala. »Ali ni dovolj, da se naša stricinka Gašper in Jakob bijeta v Spaniji, zdaj pa od nas zahteva celo mladiče — nima še dovolj, da jih je 300.000 pomoril na Ruskem. Namesto da bi kot pameten človek mislil na mir, bi rad pokopal še tiste, ki so ostali. Se bo že videlo!«

»Za božjo voljo, teta! Bodite vendar tiho, ne govorite tako glasno!« sem vzkliknil in pogledal skozi okno. »Lahko bi vas kdo slišal in potem smo izgubljeni!«

»Saj zato govorim, da me slišijo!« je kričala. »Prav nič se ga ne bojim, Napoleon! Najprej nam je hotel usta zamašiti, da bi lahko delal, kar bi se mu zljubilo — a tega mora biti konec! Samo v naši vasi štiri mlade žene izguba svoje može, in deset mladeničev naj zapusti vse, očeta in mater, na kljubo pravici, Bogu, veri — ali ne kriči to do neba?«

In ko sem hotel odgovoriti, je nadaljevala:

»Veruj mi, Jože, ta človek nima srca! — Slab konec ga čakal — že to zimo se je pokazal prst božji. Bog je vreden, da imajo ljudje večji strah pred človekom nego pred njim, da si niti matere kakor v Herodovih časih ne upajo zadržati doma svoje lastno meso in kri, ako jo on zahteva za svojo morijo, zato je poslal silni mrz in naša armada je poginila — in ti, ki pojdejo zdaj v vojsko, so že naprej zapisani smrti. Bog se je naveličal tega! — Ti pa ne pojdeš z njimi, je nadaljevala kljubovalna žena. »jaz nočem, da greš! Ti pojdeš z Zanom Kraftom, Lojzatom Bemom in najpogumnejšimi fanti od tukaj v gozdove in čez gore v Svico, midva pa, Katarina in jaz, pridemo k vam do konca te nadloge.«

Potem je teta Marjeta utihnila. Namesto da bi bila pripravila navadno kosilo, je prinesla na mizo še boljše nego zadnjo nedeljo ter nama rekla z mirnim obrazom:

»Jejta, otroka, in nič se ne bojta — vse se bo izpremenilo na bolje.«

Malo mirnejši kot sem bil prišel, sem se ob štirih popoldne vrnil v Pfalzburg.

(Dalje prihodnjik.)